

SØRUM-SPEILET

NUMMER 4 - 2021 - 27. ÅRGANG

Det stod i «Indre»
Juletefest

Togavsporing på Frogner stasjon i 1936
Forfatteren fra Sørum som trosset tyskerne
Sørum bygdebok er komplett

Galdreharv

Lederen har ordet

Endelig kom det siste bindet av Sørum bygdebok, boka som omhandler nordre del av Blaker. Som vanlig ei praktbok denne gangen på 728 sider. Du kan lese i bladet hvor du får kjøpt boka, og dette må uten tvil være årets julepresang. Det vil også komme en annen bok som bør være av interesse, nemlig «Da - men ikke nå». Her har noen karer fra både Blaker og Sørum satt seg ned og funnet fram ord og uttrykk fra bygda, samt småhistorier med litt humor bak. Også den en finjulepresang. I tillegg kan du sjølsagt få kjøpt den årlige kalenderen.

Det har vært en travel høst for styret i Historielaget. Vi prøver å komme i orden på Nordli, men det er mye som skal sorteres, rom må innredes og males, og vi prøver å få en oversikt over hva vi har av bøker og annet materiale. Vi har også fått ryddet litt i kjelleren på nyskolen på Vølneberg, men er ikke kommet i mål enda. Vi holder åpent hus på Nordli på onsdager fra kl. 11 - 14, sjekk datoer i kalenderen på hjemmesiden. Har du litt tid til overs setter vi stor pris på om du kan bidra med en hjelpende hånd. Kanskje finner du noen interessante bøker som du kan tenke deg eller så er det lov å komme bare for å ta en kopp kaffe.

Vi har i høst fått laget et krus med 5 dialektord på ei side og vår nye logo, Sudrheimsrosa, på den andre. Kruset har et opplag på kun 100, og når vi har solgt ut dette, kommer det et nytt krus med nye ord. Nok et forslag til en julepresang. Vi har også laget ei brosjyre som vi gir ut der vi treffer folk, slik at de kan se hva vi driver med.

Slora Møllens Venner er en dyktig gjeng karer som etter mange års dugnadsinnsats har klart å redde mølla fra fullstendig forfall. Restaureringsarbeidet er på det nærmeste ferdig, og de er nå i ferd med å utvikle en «Newton – park».

Kjøp historielagets krus

Det nye kruset med Sudrheimsrosa på den ene siden og et utvalg dialektord på den andre siden. Det er laget 100 krus, og de selges for kr 125 per stk. Det er bare å ta kontakt med noen i styret for kjøp. Foto: J. Kirsebom

Elin Mørk, den spreke lederen av Blaker og Sørum Historielag, er ute og går i skogen med hunden Sitka hver eneste morgen. Foto: Jørgen Kirsebom

Parken skal bli en videreutvikling av den opplevelsesparken elever allerede har gledet seg over i flere år. Dette vil bli gjort sammen med de flerårige samarbeidspartnere Norsk Teknisk Museum, lokale skoler og MiA, museene i Akershus. Dette blir spennende å følge med på.

Vi har utover vinteren og våren tenkt å arrangere flere medlemsmøter med forskjellig temaer. Vi vil fordele møtene rundt om i hele bygda og håper temaene faller i smak. Ellers er vi takknemlige for innspill og er åpne for alle forslag dere måtte komme med.

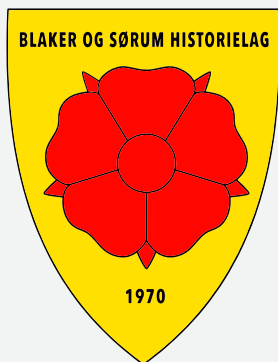
Adventstida syns jeg er ei fin tid. Sammen med venner holder jeg liv i gamle mattradisjoner som det å lage sylte, bake lefse, lage leverpostei og hjemmelagde pølser. Mat som nytes i jula med familie og venner. Jeg håper dere alle får en fin advent, og på vegne av styret i Blaker og Sørum Historielag ønsker jeg dere alle ei riktig god jul og et godt nytt år.

Elin Mørk

Vi beklager!

Som leserne sikkert har lagt merke til, kom nr. 3 ut med en skjæmmende feil fra trykkeriet. Det var for sent å gjøre noe med det da det ble oppdaget, og vi beklager at det ble slik.

Historielaget har fått god reduksjon i prisen fra trykkeriet. Dette er brukt til historielagets nye brosjyre, som nå vil legges ut på steder der folk ferdes.

SØRUM-SPEILET

Medlemsblad for
Blaker og Sørum Historielag

Redaksjonen

Anne-Marie Lund – 477 57 261
Elin Helen Mørk – 958 62 613
Randi Fjørstad – 901 42 163

E-post:

sorumspeilet@gmail.com

Adresse

Elin Mørk
Egnervegen 135
1923 Sørum

Styreleder

Elin Mørk
Tlf.: 958 62 613
E-post: elin-hem@online.no

Kontonummer: 1321.08.05189

Hjemmeside

www.blakerogsorumhistorielag.no

Korrektur

Lillian Mobæk

Grafisk design

Jørgen Kirsebom

Opplag

600 eksemplarer
ISSN 1894-8154

Trykk:

X-Idé AS
1472 Fjellhamar

*Dette bladet er beskyttet av åndsverkloven.
Det er ikke tillatt å kopiere fra bladet uten
skriftlig samtykke fra tekstforfatter eller
fotograf.*

Forsidebilde:

Julekort fra 1942 av Vigdis Rojahn.
Kortet ble forbudt av tyskerne. Historien
står omtalt på side 12.

INNKALLING

til årsmøte i Blaker og Sørum Historielag

Onsdag 30. mars 2022 kl. 19:00
Sted: Frogner skole og kultursenter, auditoriet

Informasjon om årsmøtet vil bli lagt ut på facebook og på historielagets hjemmeside
www.blakerogsorumhistorielaget.no.

Saksliste:

1. Godkjenning av innkalling og saksliste
2. Valg av møteleder, referent og to til å undertegne protokollen
3. Årsberetning 2021
4. Revidert regnskap 2021
5. Forslag til arbeidsplan for 2022
6. Forslag til kontingent for 2023
7. Forslag til budsjett 2022
8. Innkomne saker:
Frist for å sende inn forslag til behandling på årsmøtet må være styret i hende
senest 4 uker før møtet, dvs. 1. mars 2022.
Forslagene sendes til leder Elin Mørk: elin-hem@online.no, eller tlf: 958 62 613
9. Valg av leder, styremedlemmer, valgkomite og revisor, samt utsendinger til
årsmøte i Romerike Historielag.

Stemmeberettigede er de som har betalt kontingent for 2021, eller er innmeldt
senest 6 uker før årsmøtet (jfr. vedtektenes §3).

Endelig saksliste og møtepapirer blir lagt ut på hjemmesiden vår senest 2 uker før
møtet. Papirene vil også bli delt ut på møtet. Etter årsmøtet blir det servering i
vestibyen.

Sørum, 20. november 2021
Blaker og Sørum Historielag
Styret

Medlemskontingent 2022

Tidligere har historielaget sendt en giroblankett sammen med Sørum-Speilet. Heretter vil vi varsle om kontingenten på side 3 i bladet.

Nå kan du enkelt og greit betale
kontingenten for 2022 til
konto: 1321 08 05189, eller du kan
vippse beløpet til Vipps nr. 75141.

**NB: Husk å oppgi at beløpet gjelder
kontingent for 2022, samt navnet ditt.**

Kontingentsatsene for 2022 ble bestemt
på siste årsmøte, og er årlig:

Kr 400 for voksne
Kr 100 for ungdommer under 25 år
Kr 500 for de som bor slik at vi må
sende Sørum-Speilet i posten.

**Frist for å betale kontingent til
historielaget er: 30. januar 2022**

Innhold

Lederen har ordet	2	Elses juletre	16
Innkalling årsmøte	3	80 år siden minnesmerket over falne ...	17
Det stod i «Indre»	4	Galdreharv	18
Juletefest!	6	Sørum bygdebok er komplett	20
Julelunsj på Ålgård	9	Ny dialektbok	22
Togavsporing på Frogner stasjon	10	Julegaver fra historielagets boklager	23
Forfatteren fra Sørum som trosset tyskerne	12	Jakten på fortiden	24

Det stod i «Indre»

Indre Akershus Blad den 17.12.1959

Av Anne-Marie Lund

Er du nysgjerrig på hvordan det var «før i tida», er gamle aviser en uvurderlig skatt. Forsiden til denne utgaven av lokalavisen dukket opp på Facebook-siden «Du veit du er fra Blaker...» en gang i sommer. Arild Trønnes hadde lagt den ut, og lurte på om dette kunne være noe for historielaget. Siden utgivelsen var fra desember, forteller vi litt om «nyheter» fra 1959 nå i julenummeret. For noen lesere kan det vekke gamle minner, og andre kan få greie på hva som gikk for seg i lokal-miljøet den gangen. To av sakene på første side handler om vårt område - Blaker og Sørumsand.

Indre Akershus Blad

Frå nå og til jul har vi opp til 12. 19.00

Sørumsand Bok- & Papirhandel

Lite talt, men mye gjort i Blaker Tyranni å slå sammen to kommuner som ikke vil, sa Alfred Nyhus på fallrepet

Ordfører Amundsen: Bygda har vært styrt økonomisk godt i 40 år. Det høster vi fruktene av idag

Forsamlingsalen på Sørumsandskolen ble innviet mandag kveld

Stedet har gitt skolen trygglese til 7800 kroner

Halve S. Høland kommunestyre takker for seg og ønsker nye krefter velkommen

Saker i kommunestyret blir nesten aldri preget av partipolitikk hevder flere talere

Arbeiderpartiveteranen Johan Haugen på fallrepet med gode ord til representanter i alle partier - Beklager at Haire ble redusert ved valget og at det gikk ut over kommunestyrets eneste dame

Elektrisk - Mobler Gass og stentøy H. Hansen & Sønn

Pass øynene - bruk riktige briller!

Skal De pynte opp hos Dem til jul?

Kongshavn godbrøder S. Høland Oslo overtar av N/SB

RADIO-FJERNSYN

Juleavslutning i Blaker kommunestyre

Overskriften her er fengende: **Lite talt, men mye gjort i Blaker**, står det øverst til venstre på siden. Så kommer følgende, som gjør at vi skjønner hva som stod på spill akkurat da: **Tyranni å slå sammen to kommuner som ikke vil, sa Alfred Nyhus på fallrepet. Neste linje: Ordfører Amundsen: Bygda har vært styrt økonomisk godt i 40 år. Det høster vi fruktene av i dag.**

I ingressen kommer en levende beskrivelse av noe som sikkert får mange eldre til å huske førjulstiden i barndommen:

«Blaker kommune med drøye 2000 innbyggere særmerker seg på mange måter blant kommunene på Romerike. For å ta det som faller en i øynene akkurat i disse dagene: Blaker kommune tenner hvert år en julegran som det neppe finnes maken til. Den står der frodig og pen utenfor administrasjonsbygningen på Huseby og lyser langt utover bygda. Kommunestyret kunne like gjerne dannet ring nå ved årets slutt og sagt som fedrene på Eidsvoll: «Enig og tro til Dovre faller.» Det ville sikkert gitt gjenlyd langt inn i Schei-komiteen som neppe har vunnet popularitet i bygdene Blaker og Sørum.»

Så kommer et fyldig referat. Alle funksjonærer og ledende tillitsmenn, samt prest og klokker med flere var invitert til dette julebordet, som i følge journalisten var like enestående som granen på Huseby. Det fant sted i den nyinnredede spisestua i Samfunnshuset, hvor økonome Lund og frue disket opp med de lekreste retter, står det.

Ved desserten innledet ordfører Amundsen en lang rekke med taler, og ga en oversikt over hva som var blitt gjennomført i fireårs-perioden som nå var til ende. Som særlig viktige saker nevnte han tomtekjøpene ved grensen til Sørumsand og kjøp av eiendommen

ved Blaker stasjon som nå ble om-
innredet til pleiehjem, og som snart
ville stå ferdig.

Deretter er det en lang liste med
takksigelser, først til herredskasserer
Trønnes, som sluttet etter «15 års used-
vanlig dyktig arbeid». Til slutt takket
ordføreren pressen, som ofte hadde lite
å skrive om når det skulle refereres fra
Blaker kommunestyre, for her var det
ikke så mange taletrengte representan-
ter. Dermed skjønner vi bakgrunnen
for første del av overskriften: «Lite talt,
men mye gjort i Blaker.»

Tidligere ordfører Alfred Nyhus, som
også ble nevnt i overskriften, takket for
godt og behagelig samarbeid i alle de
årene han hadde vært med i styre og
stell. Det var her han kom med de
sterke uttalelsene om hvor galt det var å
opprette en storkommune av to kom-
muner som ikke ønsker det. Han fikk
støtte av distriktslege Barstad som
uttalte at Blaker vannverk og Blaker
kommune sammen hadde gjort en
formidabel innsats i løpet av «tørke-
sommeren» 1959. Barstad fortsatte:
«Blaker er en velstyrt kommune som
har vist at den kan klare sine egne
oppgaver, og det er mitt ønske at Blaker

må få fortsette som egen kommune
også i fremtiden.»

I ettertid vet vi at Nyhus' og distrikts-
legens mening ikke veide særlig tungt
til syvende og sist.

Et annet oppslag på forsiden denne
dagen handler om en begivenhet på
Sørumsand.

Forsamlingssalen på Sørumsandskolen ble innviet mandag kveld

Her er underoverskriften slik: **Ste-
det har gitt flygel til 7800 kroner.** Så
fortelles det om en «festlig hyggeaften»
arrangert av husmorlaget og foreldre-
foreningen på Sørumsand i anledning
innvielse av salen og stedets gave til
skolen, et flygel. 200 gjester var til stede
med ordfører Torp, sokneprest Frid og
skolestyrets formann, Olav Vestengen
i spissen, står det. Festen ble ledet av
Birger Finckenhagen, som også hadde
vært arkitekt for skolebygget. Vi siterer
fra «Indre»: «Tilstelningen ble åpnet av
guttemusikken under ledelse av Trygve
Nafstad, og Gerd Sagen leste en prolog
skrevet av Marit Egeberg. 13 år gamle
Berit Hammeren spilte to nummer på

det nye flygelet, og senere i programmet
spilte også Terje W. Fossum. Et meget
festlig innslag var Lucia-opprinet
med Turid Nicolaysen som Lucia og
Liv Finckenhagen, Berit Elster-Jensen,
Vera Melvold, May Gjelsnes og Torunn
Bjørklund som terner. Jentene sang
først Luciasangen, og gikk så fra bord
til bord og tente lysene. Opprinet ble
avsluttet med fellessang av Husmor-
oktetten. Denne var ellers ofte ute i
ilden i kveldens program og hadde en
rekke gode sangnumre.»

Så var det blomsteroverrekkelser og
taler. Og det var nok servering også,
for referatet i «Indre» rundes av slik: «
Sokneprest Frid takket for maten på en
meget humørfyllt måte».

Alt tyder på at det var julestemning og
glede både i Blaker og på Sørumsand i
fjølulstiden i 1959!

*Ønsker noen å se nærmere på gamle
utgaver av «Indre», så finnes de på
Nasjonalbiblioteket (nb.no/aviser).
Søk på Indre Akershus Blad og dato.
Utgavene ligger ikke alltid i kronologisk
rekkefølge, men med litt tålmodigheter
det mulig å finne det du er ute etter.*

Takk til våre sponsorer:

TOTAL
UTESERVICE AS

EF drift
tømmer - snøservice - utemiljø

BYGDESERVICE

T&B Hansen
Installasjon AS

LOKAL STØTTESPILLER I OVER 100 ÅR

Ta vare på bilen din
**- VASK
BILEN
HOS OSS!**
Velkommen!

CIRCLE K SØRUM
TLF 63 86 80 50

Mange barn på 50-tallet hadde matrosklær på juletreffest. Her er Jorun i finstasen sammen med broren Knut og mamma Sigrid Tornaas.

Juletreffest!

Av Anne-Marie Lund

Nå har snart Historielagets kalender for året 2021 gjort jobben sin, og vi skal bytte ut de gamle skolebildene med andre bilder. Før vi avslutter serien om skolen slik den var for barna på kalenderbildene, skal vi se på det som var en av de morsomste hendelsene i skoleåret, nemlig juletreffesten.

«Jeg gledet meg til å gå på juletreffester, det var det som var aller best med jula!» sier 95-åringen Gunvor Krogstad fra Blaker. «Og juletreffesten på skolen var mest stas!»

Det samme sier Jorun Hattrem fra Frogner. Hun er 80 år, og husker også skolejuletreffesten som noe hun så fram til hvert år.

Minnene til disse to er ganske like, selv om damene gikk på skolen hvert sitt sted og til hver sin tid. Gunvor begynte på Mork skole i 1933, og Jorun var førsteklassing på Frogner skole i 1948. Undertegnede, som gikk på Mork på 50- og 60-tallet og var lærer på Fjuk fra 1974 til 1994, har også lang erfaring med skole-juletreffester. Mitt inntrykk er at hovedinnholdet i juletreffestene var stort sett det samme gjennom alle disse årene. Her snakker vi om sterke tradisjoner! Juletreffest i skolens regi er av mange årsaker noe som hører historien

til. En del lag og foreninger arrangerer fortsatt juletreffester, men da er det nok særlig mindre barn som deltar.

Jorun Hattrem forteller at da hun begynte på skolen i 1948, var det ikke så mange elever på Frogner skole. «Alle elevene med søsken og foreldre kunne komme på juletreffesten», sier Jorun. «Men det var sjelden det kom noen fedre, det var mødrene våre som var med på sånt.

Jeg husker best juletreffestene fra da jeg gikk i storskolen, for da hadde vi faste oppgaver som vi hadde ansvar for. Festen gikk alltid av stabelen 4. juledag. Mødrene hadde det travelt den dagen. Først skulle det smøres smørbrød, det foregikk hjemme. På skolen leverte alle familier hvert sitt smørbrødfat med godt pålegg som egg, sylte og rull. Alt var hjemmelagd den gangen. Jeg var noen ganger litt skeptisk til kjøttpålegg, det kunne være store fettklumper og lei

svor, en kunne aldri vite. Derfor likte jeg eggemat best – egg og ansjos, det var godt! Dessuten var det påsmurt julekake, og det likte alle. Mødrene kokte kakao på lærerværelset, og da vi gikk i sjuende klasse, var det vi jentene som gikk rundt og skjenket kakaoen. Det var morsomt, men også litt skummelt. Tenk om en kom til å søle, eller verst; tømme kakao på noen så de brant seg! Men så vidt jeg husker, gikk det veldig bra!

Før vi kom så langt som til matpausen, skulle det skje mye. Folde-dørene mellom klasserommene på skolen var åpnet, så alt var så stort og annerledes enn til hverdags.

Juletreet var alltid høyt, nesten til taket! Vi hadde lagd kurver og lenker av glanspapir på skolen før jul, men jeg vet ikke om det var den pynten som ble brukt på juletreet. Jeg tror vi pleide å ta det vi lagde med hjem. Men treet var

flott, og det var elever i storskolen som pyntet det.

Først var det alltid noen elever som leste jule-evangeliet. Så ble det dannet ringer rundt treet. De minste barna gikk innerst med mødrene sine, vi skolebarna videre utover, det kunne bli både tre og fire ringer. Da vi ble større, var det spennende om en kanskje fikk leie en eller annen gutt som en likte. Enda mer spennende ble det forresten etter matpausen!

Før pausen sang vi alle de kjente julesangene, og det gikk pent og rolig for seg. Frøken Sørli var flink til å spille piano, og spilte til sangene. Vi brukte nok mye tid på å lære julesanger i timene på skolen, for vi kunne mange vers utenat. Da vi kom til «Å jul med din glede», fikk vi endelig slippe oss litt løs mens vi sang refrenget.

Så var det underholdning av oss elever. Det var opplesning og sang, og kanskje et julespill. Alle klassene hadde underholdning for hverandre før jul, og noe av dette ble også vist på julefesten. Det var litt nervøsitet blant dem som skulle opptre, for nå var det jo mange flere som så på, også voksne som vi ikke kjente så godt.

Etter matpausen kom det morsomste. Da gikk vi i gang med julelekene – ringleker som bare ble brukt i jula. Jeg håper at noen fremdeles kan disse lekene, selv om julefester ikke er så vanlig lenger. Vi begynte som oftest med «Så går vi rundt om en enebærbusk», og allerede da var det spennende hvem en skulle gå «til kirke» med i det siste verset! Da måtte en nemlig gå arm i arm med den en ble stående rett ovenfor. Deretter ble det bare mer og mer løssluppet, med «Reven rasker over isen» og «Sju vakre jenter i en ring», og til slutt «Tyven, tyven». Da gikk det unna med hopp og sprett og ulidelig spenning, særlig da vi ble større. Kom noen for å stjele akkurat meg? Og våget jeg å stjele han jeg hadde aller mest lyst til å danse en runde rundt treet med?

Stemningen steg, svetten rant, og mange ble temmelig røde i toppen. Så kom selve høydepunktet: Nissen!

Vi så virkelig fram til å få pose av nissen. Innholdet var nok magert i forhold til det mine barn og barnebarn hadde med seg hjem etter julefester senere, men vi var ikke bortskjemt med godteri. Velstandsutviklingen var ikke kommet så langt enda på begynnelsen av 50-tallet.

I posene kunne det være eple, appelsin, kanskje rosiner, og det som var mest stas, en sjokolade, som for eksempel «Lohengrin». Den ble delt i mindre biter og spart på for min del, men det var også noen som jafset i seg hele sjokoladen med det samme!

Etter hvert begynte sanitetsforeningen å ha julefester på Sanitetshuset, der Folkebadet var. Det var åpent for alle, både små og store, og det var også morsomme julefester. Men det var noe spesielt med den på skolen, det er i hvert fall de festene jeg husker best.»

Vi må gå ut fra at det ble holdt julefester på alle skolene, men det er vanskelig å si når det startet her i bygdene våre. Vi snakket med en av de eldste som har vokst opp her, Gunvor Krogstad fra Blaker. Hun husker godt at det var julefest på Mork skole da hun gikk der i 30-åra.

«Det var flere julefester i grenda da jeg var barn, og det var dem jeg gledet meg mest til, for det var ikke så mange og spennende pakker å få den gangen. Nå tror jeg at ungene gleder seg mest til julekvelden på grunn av alle gavene. Men for meg var julefestene det fineste med jula.

Vi pleide å få nye klær til jul, og det var stas å pynte seg med ny kjole og treffe skolekameratene i romjula. Kvinneforeningen og Sjømannsmisjonen hadde julefester på bedehuset. Der var det god mat og kakao og gang rundt juletreet, men det var ikke så moro som på skolen. På skolen var det også morsomme leker, og der kom det alltid nisse!»

Gunvor forteller at også på Mork skole var det mødrene som stod for mat og drikke. De lagde i stand smørbrød hjemme og pakket dem ned i en eske. På skolen ble brødiskivene lagt på fat og satt på et stort bord der alle kunne

forsyne seg. Der var det også julekake som noen hadde med, og på kjøkkenet ble det kokt kakao.

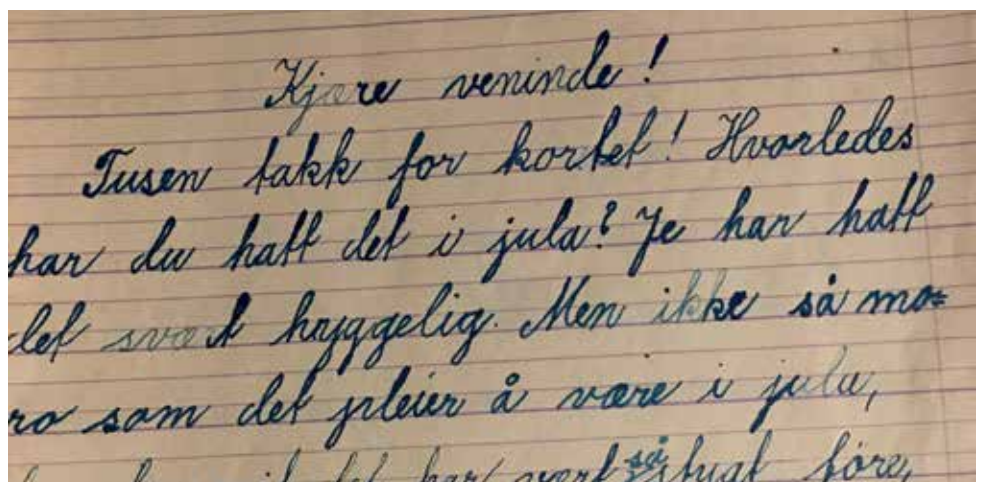
Programmet var ganske likt slik det var på Frogner skole tjuve år senere. Før matpausen var det rolig gange rundt treet med julesangene, som alle kunne mer eller mindre utenat. Da de hadde spist, begynte virkelig moroa!

«Da gikk vi «Til seters» og hoppet «Tyven». Men det store høydepunktet var jo at nissen kom! Vi prøvde alltid å finne ut hvem det var som hadde kledd seg ut denne gangen, og noen ganger gjettest vi nok riktig også. Men nissen hadde jo maske, og det var veldig hemmelig, så det var uråd å få greie på noe av de voksne. Posene inneholdt mye godt som vi ikke pleide å få så mye av ellers. Det kunne være en appelsin, nøtter, rosiner og fiken, og kanskje en karamell. Godt smakte det, og julefestene er gode minner fra barndommen!» smiler Gunvor.

Eldre folk fortalte om at de var med på å «høste juletre» da de var små. Da var de bedt til naboer og venner, gikk rundt juletreet og fikk spise av det som lå i papirkurvene på treet. I tillegg fikk de også poser med noe godt i før de gikk hjem. Dette ble også kalt «julefest», og uttrykkene ble nok brukt litt om hverandre.

I en skolestil skrevet av ei jente på Mork skole i 1925, brukes begge uttrykkene. Hun forteller ikke om julefest på skolen, så det var kanskje ikke kommet i gang enda. Men vi får vite litt om julefeiring anno 1925, og den inneholdt blant annet julefester.

Oppgaven lød slik: «Skriv et brev til en venn og fortell hvorledes du hadde det i julen.» Svaret ser ikke ut til å være rettet, og vi gjengir det akkurat slik det står i skriveboka:

Kjære veninde!
Tusen takk for kortet! Hvorledes har du hatt det i jula? Je har hatt det svært hyggelig. Men ikke så moro som det pleier å være i jula, for jeg har vært så kvalt før.

Kjevli, den 3-1-1925

Kjære veninde!

Tusen takk for kortet! Hvorledes har du hatt det i jula? Je har hatt det svært hyggelig. Men ikke så moro som det pleier å være i jula, for du veit det har vært så stygt føre, bare første nyttårsdag var det litt snø og litt kaldt, så da var det både pent vær og føre. men i går gikk snøen, så det er bare møkka igjen. Før jul var det så travelt både med slakting, skuring, vasking og baking. Så var alt ferdig, og da synst je det var veldig fint heime. Så kom julekvelden, det synes jeg er den mest hyggelige og morsomme kveld på hele året. For da går vi omkring juletreet og synger mange sanger. Mor var sliten av julestrida, men da er hun ikke sliten mer. Så setter vi oss ned mens far leser juleevangeliet og holder andakt. Je glømte å skrive at vi spiser julemiddag først. Det er melkesuppe med risengryn og kanel og sukker, og så er det stekt ribbe. Så kommer gavene som ligger under juletreet; far setter seg bort til treet og tar fram pakker, og Gunnar bærer pakkene til dem som skal ha dem, og hver pakker opp sine pakker. I år fikk jeg syv ting. Jeg fikk gamasjer, fiske-spade, brystnål, tre hårspenner, sjokolade, et

eple og druer, og så fikk Gunnar og je en kalender i sammen.

Første juledag var det misjonsjuletefest her, men det kom ikke så mange folk på grund av det stygge føret. Det var bare håalka noen steder og ellers bart, så det var uråd å sparke eller gå. Annen juledag var jeg på juletefest på Løkka. Der gikk vi rundt juletreet hele tiden og sang mange sanger. Da vi skulde gå, så fikk vi pakker med appelsiner, nøtter, sukkertøi og mere. I romjula drog mange fra oss og høstet juletre hos tante Marianne i Urskog. Det var langt å kjøre med vogn, for det var ikke sledeføre. Ingen snø så det var veldig mørkt da vi kjørte hjematt. Det var også kaldt enda vi hadde mange tykke tepper. Men det var morsomt mens vi var der. Vi fikk medisterkaker og pudding med rød sos. Vi lekte Bukke på Jomfrua og noen andre leker, og til slutt fikk vi småkaker og kaffe, så det var en hyggelig dag.

Nå kan jeg ikke skrive mere, så du må ha det godt.

Hilsen din veninde Gudrun.

Juletreet - et tilbakeblikk

Skikken med å ta inn et grønt bartre (fortrinnsvis gran) og pynte det til fest, kom til oss fra Tyskland via Danmark. Den bredte om seg her i landet utover 1800-tallet. Treet ble plassert i et av husets største rom. Så kunne folk ta hverandre i hendene og gå i ring rundt treet mens de sang sanger som passet til julehøytiden. Dette foregikk først hos de velstående i byene, så spredte skikken seg til embetsgårdene på landet. Ofte var det i prestegårdene bygdefolk fikk det første møtet med et juletre. Av og til ble det invitert til sammenkomster der juletreet var midtpunktet. Juletefest ble det kalt når man gikk rundt juletreet først og spiste av pynten til slutt.

Etter hvert lagde lærerne i stand juletefester for skolebarna, og ved århundreskiftet var mange skolestuer festlokale en kveld i romjula eller rett over nyttår. Utover på 1900-tallet ble det mer og mer vanlig med juletefester på skolene.

Å, jul med din glede!

Gustava Kielland (1800-1880) ble prestefrue da hun giftet seg med Gabriel Kirsebom Kielland i 1824. Hun utrettet mye i sitt liv, men i ettertid er hun nok mest kjent for sangen «Å, jul med din glede». På prestegårdene på Finnøy, og senere i Lyngdal, arrangerte hun juletefester for barna i bygda. I 1882 gav hun ut sine «Erindringer», og her forteller hun om juletreet som pleide å være pyntet med spiselige godsaker, som epler i brede silkebånd, rosiner tredd på tråd og mandler i papirkurver. Som avslutning på juletefesten fikk barna lov å «plyndre» juletreet. Når barna gikk rundt treet, ble de tradisjonelle julesalmene sunget. Men Gustava Kielland ville også gi barna en munter sang, en som var slik at de kunne få røre litt mer på seg, en sang som formidlet glede! Så ble sangen «Å, jul med din glede» til. Sangen brukes fremdeles, og nye generasjoner juletefest-deltakere klapper, bukker, neier og svinger seg rundt til refrenget.

Kilder.

Olav Bø: Vår norske jul
Norsk biografisk leksikon

Julelunsj på Ålgård

Tekst og foto: Anne-Marie Lund

Tradisjonen tro inviterte styret i historielaget sine gode hjelpere til julelunsj søndag 5. desember.

Både tidligere ledere og andre medlemmer av laget hadde det trivelig i Bjørkesalen.

Trass i økende uro rundt koronasituasjonen var ca. 30 møtt opp, og kunne raskt konstatere at smittevernet var ivarettatt etter gjeldende regler. Alle hygget seg med deilig mat og trivelig prat ved bordene. Leder Elin Mørk takket alle dem som har lagt ned arbeid for laget dette året. Hun fortalte om en travel høst for styret, og sa også litt om videre planer. Det er bruk for medlemmer som vil gjøre en ekstra innsats framover også, for det ligger an til mye aktivitet. Særlig gjelder det nå alt arkiveringsarbeidet på Nordli, her trengs det virkelig at

frivillige stiller opp. Dag Winding-Sørensen fortalte om det som skjer og skal skje på Slora Mølle, og takket representantene for dugnadsgjengen der.

Julestemning ble det da Bitten Jødahl satte seg til pianoet, og det ble allsang av kjente og kjære julesanger. En fin måte å feire 2. søndag i advent på!

MEDLEMSMØTER I 2022

Historielaget har satt av følgende datoer til medlemsmøter i året som kommer:

Onsdag 26. januar 2022 i Grendehuset, Frogner

Dit kommer Ingerid Havig og Jonas Strandbakken og forteller om sine opplevelser fra da de gikk pilegrimsleden fra Oslo til Trondheim i sommer. Den ene 71 år, den andre 33 år. En av dem tar med seg gitaren til Frogner.

Torsdag 17. februar 2022 i BesteFarHuset, Blaker

Dette blir en fortellerkveld, samtidig som dialektboka fra Blaker «Da - men sitte nå» blir nærmere presentert.

Torsdag 17. mars 2022 på Sørumsand.

Sted og tema blir bestemt senere

Torsdag 21. april 2022 i Meierigaarden, Lørenfallet

Tema blir bestemt senere.

ONSDAGSÅPENT PÅ NORDLI I 2022

Styret vil fortsette med åpne dører på Nordli, onsdager kl 11-14, også i 2022.

Vi har øremerket følgende datoer frem til påske:

onsdag 12. januar

onsdag 26. januar

onsdag 9. februar

onsdag 23. februar

onsdag 9. mars

onsdag 23. mars

onsdag 6. april

Vi setter pris på at medlemmer og andre interesserte stikker innom, slår av en prat, drikker litt kaffe, finner noe å lese i historielagets arkiv, eller kanskje rett og slett har lyst til å hjelpe til med noe. Hjertelig velkommen!

Alle bildene er gjengitt med tillatelse fra Hamar jernbanemuseum.

Togavsporing på Frogner stasjon i 1936

Av Randi Fjørstad

For 85 år siden, nærmere bestemt den 20. oktober i 1936, skjedde det en dramatisk avsporing på Frogner stasjon. Bilder tatt etter ulykken viser store materielle skader, men jeg har ikke funnet informasjon noe sted om at menneskeliv gikk tapt, eller at noen ble alvorlig skadet. Hvis det medfører riktighet, er det ganske utrolig når man ser hvor ødelagt toget ble.

Da man i slutten av 1850-årene begynte å planlegge en hovedjernbane i Norge, ble det bestemt å legge en stasjon til Frogner. Jord til formålet ble ekspropriert fra gården Nordre Frogner. Rundt regnet 30 daa jord ble tatt, men først i 1963 ble jorda formelt fradelt og gitt et eget bruksnummer med Norges Statsbaner som eier. I dag er det Jernbaneverket som står som eier. 30 daa (dekar) tilsvarer 3000 m².

Stasjonsbygningen som ligger på Frogner i dag, er den samme som ble bygget til åpningen av Hovedbanen i 1854. Noen ansiktsløftninger her og der har funnet sted i årenes løp, og det er bygget litt på. Men allerede fra starten rommet bygningen leilighet til stasjonsmesteren og hans familie, samt rom til andre ansatte ved stasjonen.

Stasjonsmestrene hadde også en lang periode ansvar for Frogner poståpneri som lå i stasjonsbygningen. De var med andre ord både stasjonsmestere og poståpnere.

Men tilbake til togavsporingen. Det er ikke mye stoff å finne om denne ulykken, som skyldtes at en sporveksel lå feil.

Toget kom fra Oslo, var på vei nordover og skulle passere Frogner stasjon. Sporvekselsefeilen førte til at det tunge lokomotivet, med flere vogner, ble ført inn på et sidespor hvor det uheldigvis sto ei melkevogn akkurat da. Et lokomotiv trenger som kjent ganske lang tid for å stoppe. Damplokomotivet, som var av type 24C m 405, hadde derfor ingen mulighet til å unngå kollisjonen. Det kjørte rett inn i melkevogna, og resultatet ble, som bildene viser, store materielle skader. Lokomotivet veltet. Det samme gjorde vognsettene, og flere av dem ble helt knust.

Damplokomotivet hadde egen fyrbøter. Han het Ole Johansen, og hvordan han greide å slippe skadefri fra ulykken forteller historien ingen ting om. Men på et av bildene fra ulykken ser vi at politimesteren på Romerike fotograferer fyrbøter Johansen inne i lokomotivet. Bildene er riktignok tatt 13. november i 1936, altså drøyt tre uker etter at avsporingen skjedde. Johansen ser like hel ut her - heldigvis! Dette kunne jo ha gått riktig ille.

Vigdis leser eventyr for Lillen og tvillingene

Forfatteren fra Sørum som trosset tyskerne

Av Randi Fjørstad

I 1902 ble det født ei lita jente i Bergen. Som voksen skulle hun komme til å bo i Sørum i flere år – sytten til sammen - som fastboende fra 1940 til 1957, men egentlig er tilknytningen til Sørum ennå eldre. Familien kom først som feriegjester noen somre på rad – før krigen. På den tiden bodde de på Linderen i Oslo, men da krigen brøt ut i 1940 slo de seg ned på Imshaug. Der bodde de i 10 år før de flyttet til Berg, begge steder tilhørende Midtbygda. På Berg leide de det gamle huset «Arstun» og ble boene der frem til 1957. Da flyttet familien tilbake til Oslo noen år før de endte med å bygge hus i Fetsund.

Den «lille jenta» het Vigdis Brynildsen. Hun giftet seg med Frithjof Rojahn og tok hans etternavn. Også han født i Bergen (1893). Begge valgte kunstneriske utdannelser og yrker. Han utdannet seg først til ingeniør, senere til arkitekt og var ansatt på byarkitektens kontor i Oslo. Vigdis tok utdannelse ved BHKS (Bergens Kunsthåndverkskole) en kort periode. Hun var elev hos maleren Bjørn Smith-Hald i flere år, og tok i tillegg Oslo Reklameskole.

Med denne utdannelsesbakgrunnen arbeidet hun som maler, tegner og illustratør, hele livet som frilanser. I tillegg var hun glad i å skrive og dikte. I en periode som strakk seg over nesten 40 år, fra hun debuterte i 1932 frem til 1970, fikk hun gitt ut et ti-talls bøker på ulike forlag (bl.a. Damms forlag, E. Greens forlag og Mittet & Co.). Hun ble oversatt til svensk og utgitt av Albert Bonniers forlag i Stockholm. Vigdis Rojahn's bøker er rikt illustrert av henne selv, med nydelige og fantasifulle tegninger. Hennes eventyrtellinger om tusser og troll og andre fantasivesener er godt forankret i en realistisk rammefortelling og er like godt egnet for voksne som for barn.

Boken «Marit», som kom ut i 1952, er et unntak fra tussene og

eventyrene. Det er en miljøskildring fra hennes egen oppvekst som liten pike i Bergen. For denne boken fikk hun Kirke- og undervisningsdepartementets premiering. Vigdis Rojahn har fått en rekke stipend, bl.a. fra Norsk forfatterfond tre ganger, fra Norsk Kulturråd, fra Oslo bys barnebokstipend, fra Fondet for dansk-norsk samarbeid, for å nevne noen. Mot slutten av karrieren fikk hun også «stipend for eldre fortjente kunstnere».

Under krigen, og i senere perioder hvor det ble opphold mellom arkitektoppdragene, arbeidet Frithjof og Vigdis sammen for å få endene til å møtes økonomisk. Bl.a. laget de mange brettspill som de komponerte selv, laget alle delene til, og de dekorerte dem i fellesskap. Også Frithjof var flink til å tegne. Ett brettspill ble ekstra populært. Det var et trafikkspill hvor de støpte små trafikkskilt og mange forskjellige små biler som skulle flyttes rundt (noe i likhet med Monopol). Vigdis lagde også tre kortspill, et med fuglemotiver, et med blomstermotiver og et med soppmotiver. Det var ca. 60 kort i hver stakk og til sammen ble det hele 180 ulike motiver. Spillet lignet på Svarteper. Det gikk det ut på å samle f.eks. 4 blomsterkort med ulike blomster tilhørende samme blomsterfamilie. Et imponerende arbeid.

«Vigdis Rohjan fikk illustrasjonsprisen flere ganger. Mange av bøkene hennes har ulike «bustetroll» som hovedperson, barnlige karakterer som lever dels i menneskenes og dels i trollenes verden».

Krigen og kunsten

En viktig inntektskilde både før, under og etter krigen var illustrasjoner og tegninger. Hun har illustrert et utall bøker skrevet av andre forfattere, og ikke minst har hun tegnet mange, mange postkort og julekort. Man blir slått av hvor flink hun var til å tegne. Hun kunne fange de vakreste vare stemninger. Men hun hadde også en humoristisk side, var en skarp iakttaker. Dette kom sterkt til uttrykk under krigen. Da trosset hun bl.a. Hitlers forbud mot å tegne julenisser med røde luer.

Den 8. desember 1941 (80 år siden i år) ble «flaggforordningen» innført av okkupasjonsmakten. Forordningen var et forbud mot å bruke norske flagg og flaggfarger på klær, dekorasjoner, varemerker og reklame. Dette forbudet kom som en reaksjon på nordmenns bruk av flagget. Tidligere samme år ble det utgitt 10 postkort på Åsmund Lærdals forlag, tegnet av den norske maleren Frank Wathne (1902-1991). Der hadde Wathne bl.a. tegnet røde nisseluer med dusker i fargene rødt, hvitt og blått, katten hadde fått samme farger i halsbåndet, det norske flagget i bakgrunnen var heist til halv stang. I tillegg sto det «God norsk jul» på kortene. Den provoserende teksten, nisseluene og flagget ble for mye for tyskerne. Rett oppunder jul, den 22. desember 1941, informerte derfor Statspolitiet gjennom Poststyrelsen at opplaget av kort ville bli beslaglagt hos både forlag og detaljister. Kortene ble ansett som et uttrykk for «ulovlig propaganda».

Året etter lagde Wathne en ny serie på 10 kort for samme forlag, uten den provoserende teksten, men med røde nisseluer. Den røde lua som frihetssymbol finner vi helt tilbake til den franske revolusjonen (1789-

Vigdis Rohjans debutbok «Prinsesse Ragnhilds eventyrbok» kom ut i 1932 på Dam, og var dedikert til Norges lille prinsesse som var to år på det tidspunktet.

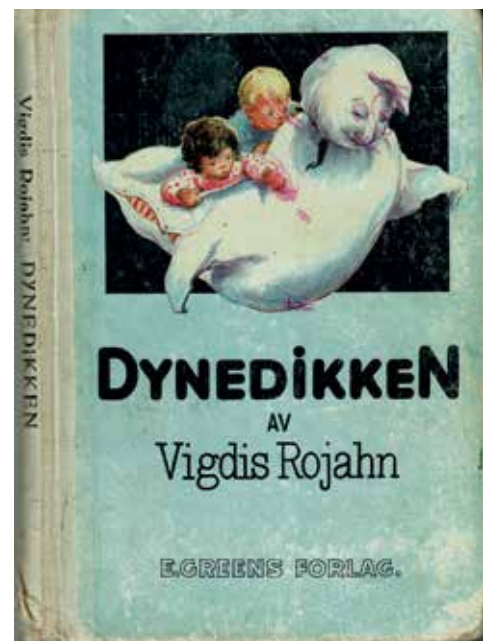
Tegningen er fra eventyret «Gutten som hadde fått en gave». Den står i boken Vesle-Laie's eventyr fra 1966.

1799). Noen steder også nevnt helt tilbake til antikken. Det ble derfor veldig populært å gå med rød topp lue under krigen. Den ble sett på som et nasjonalt symbol på samhold og politisk motstand mot den tyske okkupasjonsmakten. Resultatet lot ikke vente på seg. Allerede 23. januar 1942 ble det innført forbud mot røde toppluer - både å gå med dem og å tegne dem. Det ble direkte farlig. Heller ikke barn under 14 år fikk bære rød lue. Ble noen barn tatt med det, ble straffeansvaret overført til foreldre eller andre foresatte.

Dette førte til at vi fra de siste krigsjulene kan se julekort med nisser i gule, blå og grønne luer, bl.a. tegnet av maleren Paul Lillo-Stenberg (f.1883, Vestre Toten). Flere kjente kunstnere og illustratører valgte imidlertid å trosse forbudet. De fortsatte å utfordre tyskerne - tegnet kort med røde nisseluer og andre mer eller mindre skjulte budskap i tillegg. Vigdis Rohjahn var en av de modige, i godt selskap med Kjell Aukrust, Benny Motzfeldt, Christian

Sirkusstoppen kom ut i 1953 på E. Greens forlag, og i 1959 kom «Dynedikken» ut på samme forlag.

Kittilsen, Ulf Aas og ikke minst Thorbjørn Egner, som ga ut hele 12 julekort i 1942 – med røde nisseluer. Alle ble utsolgt før tyskerne rakk å beslaglegge dem.

Det var slett ikke ufarlig å trosse tyskernes forbud. Man kunne i verste fall ende på Grini.

Vigdis Rohjahn ble f.eks av Gestapo innkalt til forhør på Victoria Terrasse, ikke bare en gang, men flere ganger. Dette skyldtes ett kort i særdeleshet. Hun hadde tegnet en nisse som tviholder på den røde lua mens en kråke forsøker å stjele den. Kråka minner sterkt om den tyske riksrønnen og det ble for drøyt for tyskerne.

Andre måter kunstnerne under krigen markerte sine standpunkter på, uten å direkte trosse tyskernes forbud, var å lage julekort med julesalmer og norske

EVENTYRBOKEN SOM ER TILEGNET PRINSESSE RAGNHILD ET SJELDENT VAKKERT UTSTYR

Der kommer en ung dame inn i «Urd»s redaksjon. Det er fru Vigdis Rojahn og i hånden bærer hun en stor tykk eventyrbok, som hun har skrevet og illustrert. Med tilatelse fra kongelig hold har hun fått lov til å kalle den: Prinsesse Ragnhilds Eventyrbok. Den spratt ut med søtt lysblomstrede omslag nettop på den lille prinsesses 2-års dag.

Det ser ikke ut til å være så mange ti-år siden forfatterinnen selv var en vitebegjærlig småpike, som lever i og med de eventyr hun fylte sin hjerne med. Alltid vilde hun høre mere og mere. Nu er gjengjeldelsen kommet idet hun selv har små, som ikke gir sig før eventyret er ute og et nytt påbegynt.

— Kan De tenke Dem noe herligere enn H. C. Andersens: «Den lille havfrue»? sier fruen. Jeg har elsket dette poetiske eventyr, det har levet i mitt sinn og gjør det enda. Jeg mener at eventyr skal gi et varig inntrykk, det skal være en mening med det. Barna opdager det kanskje ikke selv, men allikevel kan det festne sig og gi fantasien

Vigdis Rojahn.

Faksimile fra ukebladet URD i 1932. URD ble grunnlagt allerede i 1897. Det hadde en kristen profil og satset på familieorientert stoff, men også folkeopplysning, kunst og kultur. Etter drøyt 60 år ble det nedlagt i 1958.

landskaper, voksne i bunader på vei til kirke eller i gange rundt juletreet. Kortene hadde en sterk nasjonalromantisk tone og et tydelig budskap mot okkupasjonen, men uten å direkte trosse forbudene. Krigens virkelighet med mangel på varer og strenge rasjoneringer påvirket også kunstnerne til å illustrere savnet etter spesielle varer. Det finnes kort som viser hvor sårt mange lengtet etter tobakk, selv om man skulle tro at andre varer var langt viktigere.

Kortene som trosset tyskerne forbud ble beslaglagt, men mange, kanskje de fleste ble solgt før tyskerne rakk å ta dem.

Livet på Imshaug og Arstun

Vigdis og Frithjof Rojahn fikk til sammen fem barn som vokste opp i Sørumsand i en viktig periode i livet.

Den nest eldste fikk navnet Ingerid Rojahn, bedre kjent for oss i Sørumsand som Lillen Berg. Da foreldrene flyttet tilbake til Oslo, ble Lillen igjen i Sørumsand. Hun hadde et par år før giftet seg med Jon A. Berg på nabogården.

I likhet med moren har også Lillen tatt kunstutdanning ved Statens Kunst- og Håndverkskole, og som moren er hun flink til å skrive. Hun er antatt på Romeriksutstillingen mange ganger, senest i 2019.

Gjennom en årrekke har Lillen hatt dikt på trykk i Romerikes Blad. Og er det ikke dikt av Lillen i avisen så har broren, ingeniøren Carl Ole Rojahn det. Carl er bosatt i Fetsund. Den kunstneriske åren til å male og skrive har gått i arv til begge to.

Den eldste, Ingunn Tone Vegil, tok i sin tid både middelskoleeksamen og stortingsstenografieksamen. De yngste søsknene er tvillingene Ask Frithjof og Vigdis Dordi. Ask har arbeidet med foto hele livet og Vigdis på kontor, bl.a. mange år hos Follo kvalifiseringssenter. Hele søskenflokket lever og er aktive – og er alderen i 76 til 93 år.

Frithjof Rojahn døde 95 år gammel 1988, Vigdis Rojahn døde 92 år gammel i 1994.

Et av familien Rojahn's krigsminner

I september 1944, ved middagstider, hadde toget mellom Lillestrøm og Kongsvinger stoppet på Gutterrud stasjon (mellom Lillestrøm og Sørumsand). Ombord i toget var det mange passasjerer, blant dem Vigdis og Frithjofs eldste datter Ingunn på 16 år.

En av de andre passasjerene var Ruth Presterud fra Sørumsand. Hun ble i 1999 intervjuet av Vidar Amundsen om det som skjedde med dette toget. Artikkelen ligger

næring. Kunde man bare opna det — — —

Dette er fru Rojahn's debut. Der fortelles om små prinsesser som blir vakrere og klokere dag for dag og der fortelles om andre, mindre håndgripelige ting, både på jorden og i himmelen. Og til de fleste er der flott utførte strektegninger, enkle og lettfattelige, engenartede, noe i likhet med de illustrasjoner som hører med til engelske barnebøker.

Men er der noe i at klærne skaper mannen, så må dette brukes på denne bok. Forlaget, N. W. Damm & Søn, har gitt den et utstyr som vi sjelden ser her hjemme. Tykt fint papir, tydelige bokstaver, så store at barn gjerne kan ta og føle på dem, et vakkert bind og første-klasses innbinding. Alt er solid og stilig.

Bare det at man sender ut en billedbok på denne tid av året, er jo et særsyn. Derfor ser man også på den med våkne øine og gleden sig over den.

S. V.

på nettet under tittelen «Tog angrepet av alliert fly på Gutterrud stoppested 29. september 1944». I artikkelen nevner Ruth Presterud at i samme kupe som henne satt det noen ungjenter, hvorav hun kjente den ene, Lillemor Ånerud. Ingunn Rojahn var en av ungjentene. Hun var Lillemors venninne.

Ingunn gikk på middelskolen i Lillestrøm på den tiden, og var på vei hjem etter endt undervisning da toget ble beskutt av et alliert fly. Passasjerene hadde merket seg flyet allerede ved Tuen stasjon. Da fløy det veldig lavt og nært toget. En passasjer ble urolig av dette. Hun likte det absolutt ikke og gikk av toget på Fetsund stasjon, selv om hun egentlig skulle vært med noen stasjoner til. Dette førte til at Ruth Presterud flyttet seg over til et sete nærmere ungjentene, for å slippe å sitte alene. Det var også en tysk soldat ombord i samme kupe. Like før de nådde Gutterrud stasjon kom flyet til syne igjen. I lav høyde kom det bakfra langs Glomma i retning Sørumsand. Etter å ha tatt en sving over området kom flyet tilbake, på tvers over elva og mot toget. Passasjerene så at det ikke dreide seg om et tysk angrep. Flyet manglet hakekors, og noen rakk også å registrere det flerfargede, runde allierte merket under vingene.

Så smalt det. Ruth Presterud ble truffet av en granatsplint i magen, Ingunn Rojahn av en granatsplint i armen. I tillegg gikk

Illustrasjon til Sirkusloppen fra 1953

det splinter gjennom Ingunns hår – uten å ramme kraniet.

En person døde i angrepet og mange ble skadet for livet. Ingunn var blant de heldige. Hun ble operert på Oslo militære sykehus. Armen var svært svekket en lang periode, men den ble sakte, men sikkert helt bra. Venninnen Lillemor ble ikke skadet.

Årsaken til dette fryktelige angrepet fra et alliert fly på et sivilt persontog er omdiskutert.

Feilbombing er en teori – begrunnet med at angrepet ble nevnt i en radiosending fra London noen dager senere. De allierte trodde de angrep et tysk transporttog. En annen teori er at flygeren forvekslet fløterkarene ved Vestby var bevæpnet. Den første teorien er nok mest sannsynlig.

Ingunns søster, den 14 år gamle Lillen, arbeidet denne dagen med potetopptaking på Imshaug. Der hørte de godt flyet som kretset i lav høyde, og de hørte da granatene plutselig ble avfyrt. Da visste hun ikke at det bare var noen få millimeter til riktig side som reddet storesøsterens liv den dagen.

Kilder:

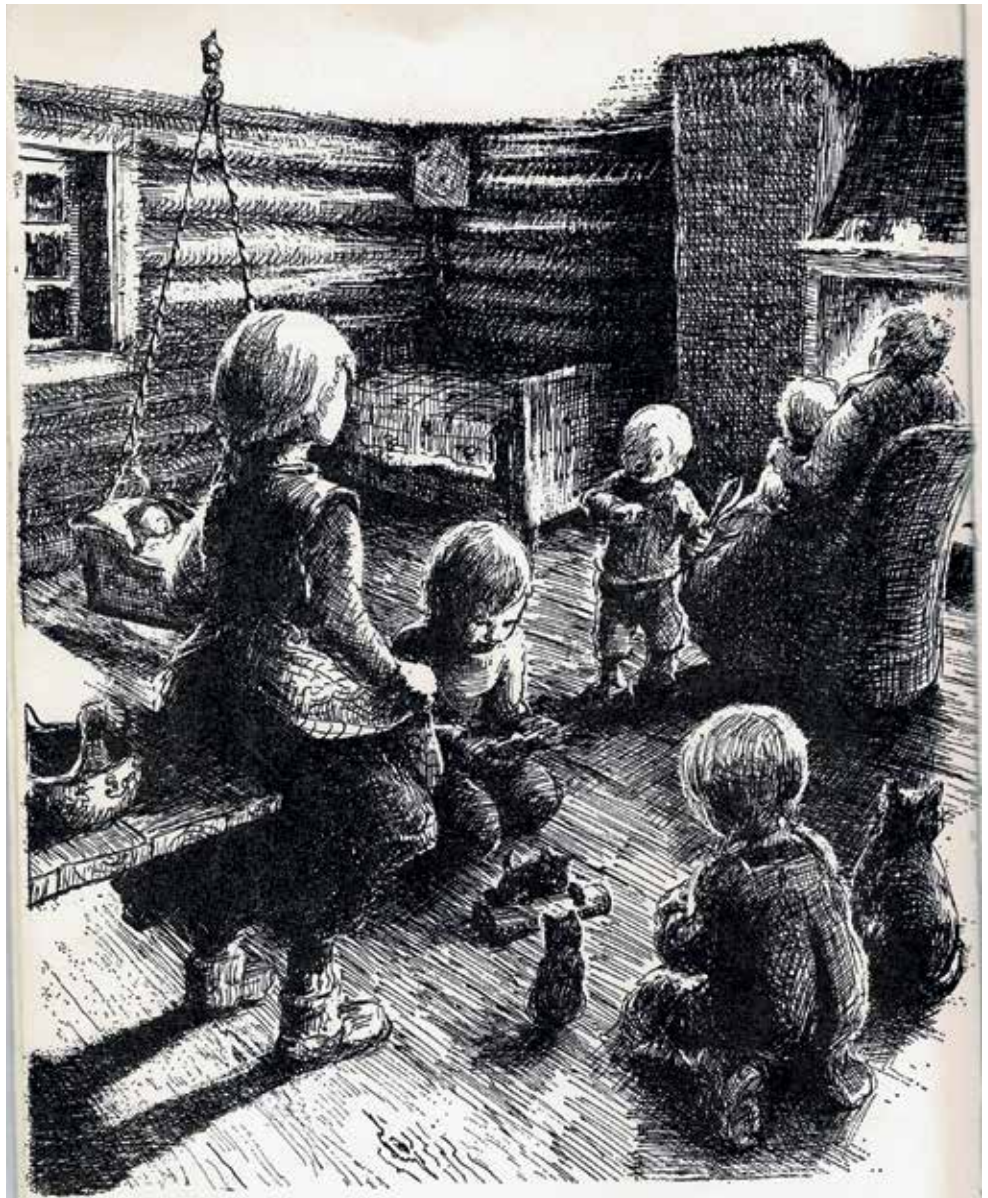
Lillen Rojahn Berg

Carl Ole Rojahn

Wikipedia – artikkel dat. 1999 av Vidar Amundsen

Norsk kunstnerleksikon

Alle bildene er gjengitt med tillatelse fra familien.

Illustrasjon til julefortellingen «Musen på rokkehjulet» fra boken Vesle-Laié's eventyr fra 1966». Teksten i boken ble oversatt fra amerikansk (som det står i boken) av Zinken Hopp, selv en kjent barnebokforfatter.

Illustrasjonene er fra boken «Dukken som ingen eide». Den er skrevet av Adele de Leeuw og ble illustrert av Vigdis for J.W. Eides forlag i 1949. Teksten i boken ble oversatt fra amerikansk (som det står i boken) av Zinken Hopp, selv en kjent barnebokforfatter.

Elses juletre

Julefortellingen i år er hentet fra debutboken til Vigdis Rojahn. Hun har også illustrert boken selv. Den ble utgitt av Damms forlag i 1932 med tittelen «Prinsesse Ragnhilds eventyrbok», og besto av 24 fortellinger. Vi har valgt en av dem, og den heter «Elses juletre».

På Elses juletre hang en diger kule mellom lenker, kaker og kurver, og Else kunde ikke få øinene fra den, for den var så skinnende vakker, akkurat som en såpeboble av glass, og i fargene og glansen speilet det sig en stue. Ja den stuen skulde du ha sett. Stolene var så bitte små, men med lange buede ben. Slaguret i hjørnet sto krumt og kulørt. Puter og tepper, alt som var der skinnet i de herligste farver.

Else satt ved treet og så og så. Hun glemte rent den nye dukken far og mor hadde gitt henne, og dukkekomfyren og dominospillet – alt uten stuen inne i kulen.

De voksne snakket og spiste. Ingen la merke til Else, og ingen så hennes forbauselse da en fin stemme hørtes fra treet: «Kom Else» sa det. Og hun så kulen vokse sig stor – eller kanskje var det hun som blev liten?

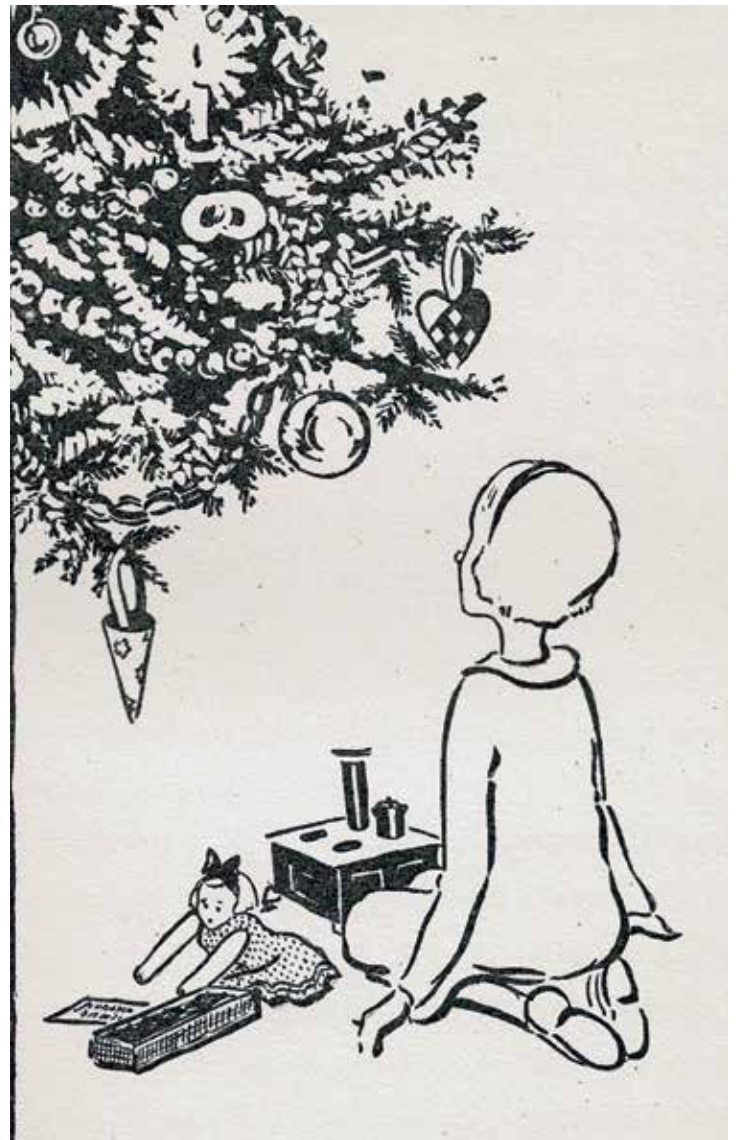
Hun kjente en hånd i sin, en lett liten hånd som leide henne. Det var en liten skyggepike, grønnklædd med frynser av barnåler på kjolen. Sammen gikk de inn i den vakre stuen i julekulen, og Else kunde ikke la være å rope: «Å, så vakkert her er!». Den lille piken nikket og sa: «Ja, nu skal du få være med mig på en tur i hele treet, for jeg er treets ånd, og juleengelen har laget det slik at før treet visner, får jeg ha juleselskap, jeg og. Nu er den lille svarte feieren, som du så på en av de ytterste grener, kommet og sitter og venter i den røde dropspesen som henger der oppe. Vattengelen med glansbildehodet blir også med, og kakegrisen og glassfuglen med den grønne fjær i halen, marsipandukken og du og jeg».

Else jublet, og den lille grønnklædde skyggepiken trakk henne ved hånden, og avsted bar det mellom bar og grener opp i dropspesen. Der var de alle sammen. Og dropsene i posen var røde og gule med striper og render i alle farver, og nogen var søte og andre var sure, men deilig, deilig alle sammen, og grisen gryntet, og fuglen pep, feieren lo, og alle snakket de i munnen på hverandre, akkurat som barn i et riktig juleselskap.

Men det blev trangt og varmt i dropspesen, og feieren som var en stor skøier, satte sig på kanten av posen og gynet den så Else skrek høit, og den lille skyggepiken sa: «Nei la oss heller løpe ut i treet og leke gjemsel». Hun tok atter Else i hånden, og avsted bar det, de lo og lekte.

Else satte sig bak en diger rød og hvit fluesopp, men en frosk av grønnmalt papp gjorde tegn bak ryggen hennes, så feieren skjønte at hun var der. Da hoppet Else bort på en hengegyng, og den svinget frem og tilbake så grenene rystet, og de små sølvklokker som hang der, begynte å ringe, og talgen dryppet av lyset rett ned på feierens sorte fjes. Da lo frosken og gapte så høit at Else så den var umalt innvendig. Hun hjalp feieren av med talgen, og han blev så glad at han spredte som et fint slør over hele treet.

Oppi et lite rede med kulørte sukkertøiegg hadde glassfuglen lagt sig til å ruge, og skyggepiken slet i den grønne halefjæren og forsøkte å forklare den at eggene bare vilde smelte. Men fuglen bar sig som en riktig rugehøne og vilde

Illustrasjon av Vigdis Rohjan til «Elses eventyr»

ikke derfra, og så lot de den få bli der.

De gynet i en kringle, klatret på en sølvstjerne og kikket i hver eneste pose og kurv. I en flettet glanspapir-kurv var brente mandler, og det var det deiligste Else visste. Hun hoppet nedi og begynte å spise. Feieren kom, og grisen kom og skyggepiken og frosken og alle som i treet var. Men hvordan det var eller ikke, kanskje var hanken dårlig pålimt eller var den revnet, men sikkert er det at den røk, og bardus gikk hele stasen i gulvet. Else så bare hvordan mandlene trillet bortover gulvteppet, og hun hørte mamma si: «Du må ikke ruske i treet, Else».

Vekk var skyggepiken, og feieren og grisen, fuglen og marsipandukken, alt hang på treet som før, selv kulen med den lille stuen i. Da kjente hun en liten hånd i sin og hørte skyggepiken hviske: «Godnatt da, og takk for at du kom».

80 år siden minnesmerket over falne soldater fra Sørum ble avduket ved Sørum kirke

Av Randi Fjørstad

Den 23. oktober 1941 ble det reist en bauta ved Sørum kirke. På steinen var det inngravert to navn. Det var navnene til Arthur Olsen Julton og Halvard Merlid, som var de første fra Sørum som mistet livet under 2. verdenskrigs første år i Norge. Seks år senere, i 1947, ble det gravert inn ytterligere seks navn.

Det spesielle med minnesteinen ved Sørum kirke er at den ble satt opp midt under krigen - og det med tillatelse fra okkupasjonsmakten.

Det var bygdeungdomslaget som samlet inn penger til minnesmerket, og sørget for å gjennomføre prosjektet. Steinen fikk inskripsjonen «Til minne om våre soldater som falt i kampen for fedrelandet».

Både steinen og talestolen utenfor kirken var drapert i norske flagg avdukingdagen for 80 år siden. Vi har vært så heldige å få låne bilder av Halvard Evensen Merlid som viser dette spesielle øyeblikket under krigen. Han er nevø av Halvard Merlid og oppkalt etter ham.

I mange år har historielaget hatt som tradisjon å legge ned blomster ved minnesmerket på frigjøringsdagen 8. mai.

Det samme gjøres ved minnesmerkene som står ved Blaker Skanse og Frogner kirke. Blomstermarkeringene er mulig takket være Borger Hansens fond, som siden 2011 har vært forvaltet av historielaget v/8. mai-komiteen. Det er fortsatt viktig å markere freden, og minnes de som ga sitt liv for den.

Kilder:

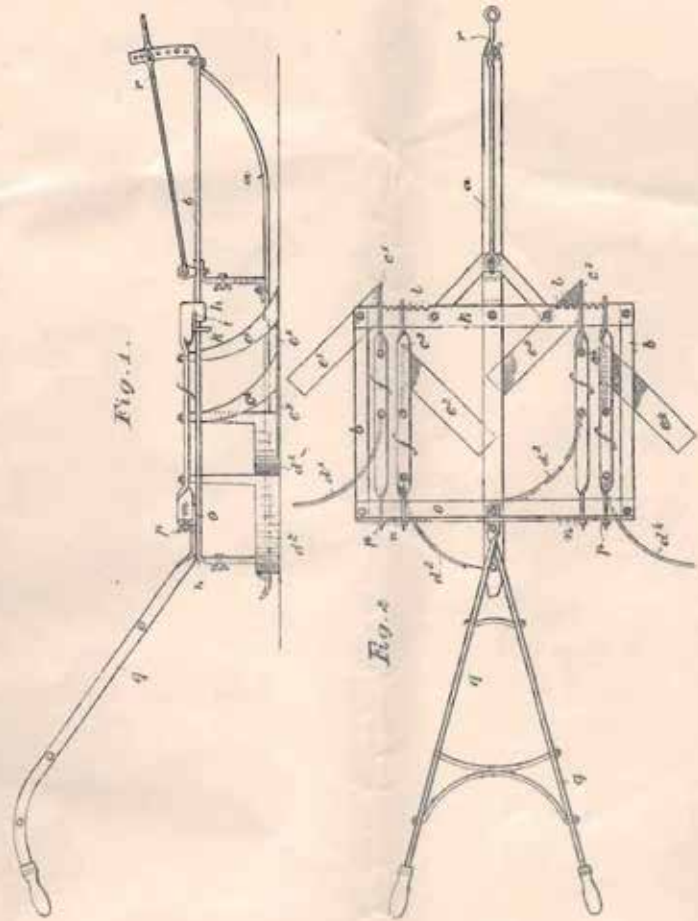
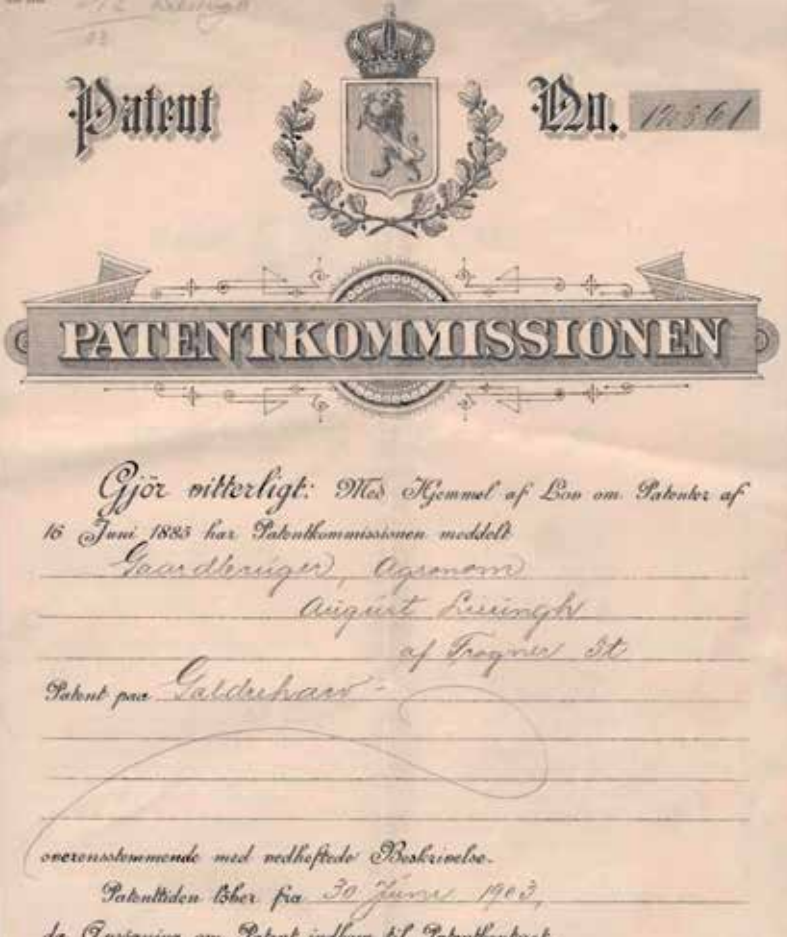
Halvard Evensen Merlid
Boken "Sørum kirke - 850 år"

Bilder:

Bildene, som er utlånt av Halvard Evensen Merlid, ble tatt av hans far Einar Brynjulf Evensen.

Foruten presten holdt avdøde Halvard Merlids onkel Toralf Merlid minnetale.

Galdreharv - et redskap som aldri kom i bruk

Av Asbjørn Langeland

Den 30. juni 1903 fikk gårdbruker August Lieungh på Melvold i Frogner patent på en oppfinnelse han kalte «Galdreharv». Det var et redskap som skulle brukes til tynning av turnips.

Turnips og kålrot

På slutten av 1800-tallet begynte mange bønder å dyrke en spesiell sort nepe til dyrefôr. Disse nepene ble kalt turnips som er flertall av det engelske ordet for nepe (turnip). Dyrkingen tok seg sterkt opp utover på 1900-tallet, men etter hvert skiftet man ut turnipsen med kålrot, som de fleste på Østlandet kalte kålrabi. Da jeg vokste opp på 40-50-tallet, dyrket de kålrot på alle gårder som hadde kuer, og mange hadde store kålrotåkrer. De fleste som har vokst opp på bygda før 1960, har sikkert vært med på å luke kålrot. Mange kjenner nok også Rudolf Nilsens vise «Det lå en pjokk og lukte i turnipsåkerens gress».

Turnips og kålrot ble sådd i rader, og frøene ble sådd tett. Når plantene vokste til, måtte de ha stor plass, ca. 15-20 cm mellom hver plante, og derfor måtte plantene tynnes noen uker etter oppspiring, samtidig som man også luket vekk ugras. For å gjøre arbeidet litt enklere, gikk det gjerne en voksen person foran med hakke og fjernet planter slik at det ble riktig avstand mellom dem som skulle stå igjen. Hakkeren satte igjen dotter med flere planter slik at den som krabba i åkeren måtte sørge for at det ble bare ei plante igjen fra hver dott. Det var også viktig å skille ugrasplanter fra kålrot- eller turnipsplantene. Det kunne ofte være liten forskjell på ugras og nytteplanter. Lukinga kunne gjerne ta et par uker, og det var en kjedelig jobb å krabbe fram og tilbake langs kålrotrennene som en følte aldri tok slutt. Ofte var det slik at de barna som hørte til på gården, ikke fikk betaling, mens andre barn fra nabolaget kunne tjene noen kroner.

Kunne lukejobben løses maskinelt?

Det var nok mange som ønsket seg en bedre metode enn å krabbe på alle fire i dagevis, og gårdbruker August Lieungh på Melvold i Frogner mente han hadde funnet løsningen. I 1904 fikk han godkjent en patentsøknad for en oppfinnelse han kalte Galdreharv. Den skulle brukes til tynning av turnips o.l.

I brev fra Patentkommissionen av 18. april 1904 står det: «Patentkommissionen gjør vittelig: Med Hjemmel i Lov om Patenter af 16 Juni 1885 har Patentkommissionen meddelt Gaardbrugeren, Agonom August Lieungh af Frogner St Patent paa Galdreharv.» Patentet ble registrert som Norsk Patent No. 12861. Det var gyldig fra 30. juni 1903 da søknaden var kommet inn til patentkontoret, og i 15 år framover.

I pantedokumentet er det en detaljert beskrivelse av redskapet:

«Ved saaning af turnips o. l. bliver i almindelighed frøene udsaaet i rader, der efter at planterne er vokset op, bliver udtyndet, saa der kommer til at blive staaende enkelte planter i passende indbyrdes afstand.

Foreliggende opfindelse gaar ud paa et redskab «galdreharv» til udførelse af denne udtynning, ved hvilken de overflødige planter af knive, der føres frem under jordoverfladen tvers paa raderne, rives op og av skovler sammen med en del jord føres ud i furerne mellem planteraderne.»

I dokumentet er det tatt med to detaljerte tegninger, og i

beskrivelsen er det gjort nøyaktig rede for hvordan harva virker, og hvilke muligheter man har for å regulere utstyret og tilpasse det etter forholdene i åkeren. Harva gikk på meier, og i en ramme var det festet en type skovler og et knivpar som var stilt horisontalt slik at knivene gikk under plantene. Skovlene skulle føre de avskårne plantene ut i fora. Knivene kunne innstilles med et mellomrom som gjorde at det ble stående bare enkeltplanter tilbake.

«Maskinen er ligesom en plog forsynet med arme og haandtag for styring af samme og er fortill forsynet med trækkeindretning. Den paa tegningen viste maskine, der er indrettet til at rense jorden paa begge sider af to rækker af planter, er bestemt til at trækkes af en mand. Maskinen kan imidlertid ogsaa indrettes til at trækkes af heste og forsynes da med flere knivpar for eksempel for tre rækker af planter. I dette tilfælde bæres maskinen hensigtsmæssig af flere meier.»

Hvordan gikk det med oppfinnelsen?

Galdreharva ble nok ingen suksess, og ordet er ikke registret i noen ordbok. For å finne ut om harva var omtalt andre steder enn i patentdokumentet, tok jeg kontakt med redaksjonen i Det Norske Akademis Ordbok (NAOB), og fra ordbokredaktør Tor Guttu fikk jeg følgende svar:

«Galdreharv

Ordet er naturligvis ukjent for NAOB-redaksjonen, hvor eldstemann er født i 1937. Vi har lett etter ordet flere steder, men ikke funnet skriftlig belegg for det, hverken i bøker, aviser eller tidsskrifter. Harven har antagelig ikke vært omtalt i pressen på Romerike, og det er litt rart, for det er da en merkelig oppfinnelse. Bryns Patentkontor (og kanskje Patenstyret) har det altså i sitt arkiv.

Som rimelig er, har ordbøkene ikke snappet opp ordet. Det står hverken i Norsk Landbruksordbok (581 store sider, 1979) eller i den tolv bind store Norsk Ordbok 2014 (over norsk folkemål og nynorsk skriftmål).

August Lieungh gav oppfinnelsen et gåtefullt navn. Galdre betyr nemlig bare én ting: «drive med trolldom og hekseri ved å synge, «gale» runesanger». Så har det overførte betydninger: «skråle, lage støy» o.l. Det ser ut til at det rette ordet må være galdreharv, for verbet galde finnes (eller har finnes) ganske vidt i østnorske

dialekter i betydningen «tynne (sortere for å)», «plukke ut (uønskede bestanddeler)». Det er antagelig beslektet med gold, og en mulig grunnbetydning er «tynne, renske ut det som er dødt, goldt». Galde er godt belagt i Norsk Ordbok 2014, men nevnes ikke i Norsk Landbruksordbok. Lieungh har antagelig kjent begrepet og ordet galdehogst (tynningshogst), som står i Norsk Ordbok 2014. Det er da to forklaringer på formen galdre: Enten er det en skrivefeil, som Bryns Patentkontor naturligvis ikke var i stand til å oppdage, og som Lieungh ikke har brydd seg om å rette; han kan ha vært luta lei alt sammen. Eller ordene galde og galdehogst kan ha vært et allemannsord i bygda, og han har dannet galdreharv som en morsomhet som han regnet med ville bli forstått. Jeg tør ikke si hva som er det sannsynligste.

Heller ikke galdreharv finnes blant de mange milliarder ord vi har adgang til i bøker, aviser og tidsskrifter i Nasjonalbibliotekets tekstbase. Vennlig hilsen, Tor Guttu»

Jeg syntes ikke dette svaret gav en sannsynlig forklaring. Men fra kontakt med svenske bibliotekkolleger kjente jeg ordet gallra. I Skandinavisk ordbok finnes verbet gallra. Det blir oversatt til sortere, utskille, både på norsk og dansk. August Lieungh har nok hatt kontakt med svensker da han arbeidet med oppfinnelsen, og så har han brukt et svensk ord for det arbeidet harva skulle gjøre. Jeg tok dette opp med Tor Guttu, og han svarte:

«Ser man det! Jeg tror pinedød det er den mest sannsynlige forklaringen. I 1903 var det ikke unaturlig å være usikker på ll og ld eller bevisst bruke den forskjellen mellom svensk og dansk-norsk.»

Konklusjon: August Lieungh har benyttet et svensk ord som ikke finnes på norsk. Men han har gitt ordet en norsk form og brukt skrivemåten ld som var vanlig i norsk og dansk i stedet for ll. Med dagens rettskriving ville det nok hett gallreharv.

Store arealer med rotvekster

Fra begynnelsen av 1900-tallet og til ut i 1970-åra var det vanlig å dyrke turnips eller kålrot på de gårdene som hadde kuer. Til å begynne med var det turnips de dyrket, men fra 1930 og utover ble det mest kålrot. Noen dyrket også forbeter, men denne veksten fikk aldri noen betydning i bygdene våre. Jordbrukstellingene som Statistisk sentralbyrå (SSB) foretok hvert tiende år, viser omfanget av røtvekstdyrkinga, og tallene nedenfor er hentet fra SSB.

Tabellen viser antall dekar røtvekster dyrket til før:

	Rotvekster totalt	Turnips	Kålrot
1907			
Sørum	208	207	1
Aurskog og Blaker	328	317	11
1929	1547		
Sørum		953	127
Blaker		445	22
1939	1574		
Sørum		308	815
Blaker		210	240
1949	1682		
Sørum	(inkl. 20 da Forbeter)	32	779
Blaker		15	180
1959	1015		
Sørum	(11 da Forbeter)	32	707
Blaker		15	250
1969	589	Ikke spesifisert	Ikke spesifisert
1979	247	-"-	-"-

Forklaringer:

I 1907 var Blaker et sogn i Aurskog kommune, og SSBs tabeller gir ingen opplysninger om Blaker. I perioden 1919 – 1961 var Blaker egen kommune, og det finnes derfor tall for Blaker i denne perioden. Fra 1962 ble Blaker en del av Sørum kommune, og det finnes ikke separate tall for de to delene av kommunen.

Ordfører Jørgen Vik var svært tilfreds med den nye bygdeboka. Foto: Erik Rundgren

Sørum bygdebok er komplett!

Endelig var det klart for lansering av det sjuende og siste bindet av bygdeboka!

Av Anne-Marie Lund

BesteFarHuset i Blaker var den perfekte rammen for lanseringslunsjen. Det passet godt å samles i Vikjerrkroken, som sammen med Feitbygda og Rånåsfoss, er tema i dette bindet. Serveringen av hjemmebakte rundstykker og BesteFarHusets signaturkake, «Verdens beste» gjorde stemningen ekstra god.

Lillestrømbibliotekene avd. Sørumsand og historielaget stod for arrangementet, og **Ragnhild Malfang**, leder på Sørumsand, ønsket en stor og forventningsfull forsamling velkommen.

Hun sa at målet hadde vært å ferdigstille det siste bindet før kommunesammenslåingen i januar 2020, men da det ikke var mulig, var det godt at den nye Lillestrøm kommune forsikret at arbeidet skulle fullføres. Hun fortalte at som ansvarlig for korrekturen, hadde hun hatt mange fine leseropplevelser underveis. Her er det mye spennende romanstoff mellom linjene!

Det er stas når ordføreren deltar i lokale arrangementer, og **Jørgen Vik** åpnet festen. Han var også tilfreds med at det omfattende arbeidet for å ta vare på lokalhistorien i Sørum og Blaker, var vel i havn. Lokal identitet er avgjørende i møte med nye mennesker, sa han, og særlig viktig i en ny og stor kommune. Så fortalte han om symbolikken i det nye ordførerkjedet, der de tre tidligere kommunevåpnene til Sørum, Fet og Skedsmo er plassert i nakken. Med historien i ryggen kommer vi oss også framover. Han understreket også den

særegne gleden ved å bla i vakre, fysiske bøker i vår ellers digitaliserte hverdag.

Fullt hus på lanseringslunsjen. Foto: Lillian Mobæk

Folk har mye spennende lesning å glede seg til i bind 7, sier Ragnhild Malfang.
Foto: Erik Rundgren

Anders Henriksen sa det hadde vært mange hyggelige opplevelser underveis.
Foto: Erik Rundgren

Tre fornøyde medarbeidere gleder seg over at boka er ferdig. Foto: Lillian Mobæk

Håvard H. Kongsrud orienterte om arbeidet med siste bind.
Foto: Erik Rundgren

Fotograf **Anders Henriksen**, som har vært billedredaktør, åpnet med å si at for ham har det vært en grenseløs glede å være med på dette. Han har stått for innsamlingskvelder i alle kroker og grender, der folk har kommet med sine bilder og historier. I tillegg til å klargjøre gamle bilder til trykking, har han tatt tusenvis av bilder selv. Luftfoto fra Widerøe er også brukt. Da Henriksen viste eksempler på både gamle og nye bilder, var det nok mange som gledet seg veldig til å få boka i hendene og bla i den!

Forfatter av bind 6 og 7, **Håvard Havin Kongsrud**, innledet med å fortelle at han hadde skrevet om et område han kjente godt til i dette siste bindet. Han er vokst opp på Kjernsmo, ikke veldig langt fra grensa mellom Blaker og Nes. Han fortsatte med å takke alle dem som har bidratt til å få boka ferdig. Han nevnte samarbeidet med Fredrik Bjørge som har tatt seg av middelalderhistorien. Å lage bygdebok er et møysommelig arbeid, og hvor krevende det er, ble tydelig da han gjorde rede for oppbyggingen av boka og hvilke valg som ligger til grunn for det endelige resultatet.

Historielaget vil takke forfatteren for at han tok ansvaret for å fullføre Sørums bygdebok! Mange flere fortjener også takk for at vi nå har ett av Norges fineste bygdebokverk. For mer enn 20 år siden begynte Svein Sandnes, daværende leder av historielaget, å bearbeide politikerne i Sørums kommune. Han greide omsider å overbevise dem om at nye bygdebøker var noe å satse på, og arbeidet ble satt i gang. Siden har mange stått på for at verket skulle bli fullført, selv om det ble mer omfattende enn først beregnet. Dessuten kom det en ny kom-

munesammenslåing før alt var ferdig. Jan Erik Horgen må også nevnes spesielt. Han skrev de første fem bindene, og har bistått med råd og støtte til de to siste. Sammen med Anders Henriksen har han vært billedredaktør for bind 6 og 7. Både Sandnes og Horgen var på BesteFarHuset og tok del i gleden over at prosjektet er vel i havn.

Helge Hoel, kontaktperson for kjøp av bygdebøker, var til stede og solgte boka til alle som ville ha den med seg hjem straks, og det var ikke få!

Les mer og se flere bilder på hjemmesiden
www.blakerogsorumhistorielag.no

KJØP OG PRISER:

Alle som har abonnement får tilsendt en giro på kr 700 og får boka levert på døra. Enkeltbind koster kr 850.

Sørums bygdebok kan bestilles og også være til salgs på stand, Fokus butikkssenter, Sørumsand 10., 11., 17. og 18. desember.

Norli, bokhandelen på Fokus, har også bygdebøkene til salgs.

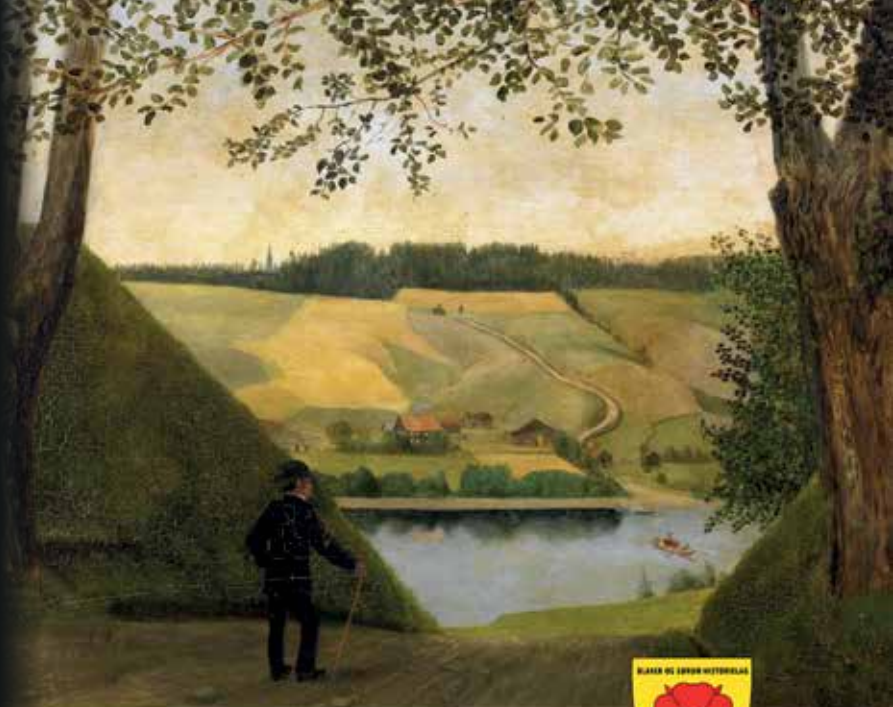
På vår hjemmeside www.blakerogsorumhistorielag.no finner du mer om boklanseringen. Her er også omtaler og liste over historielagets bøker. Mange kan egne seg som julegaver. Ta kontakt med Elin Mørk, telf: 958 62 61, e-post: elin-hem@online.no.

Ny dialektbok

Nå er endelig boka om Blaker-dialekta snart klar for salg. Fra midten av desember vil den bli lagt ut på Joker-butikken på Hellene, biblioteket på Sørumsand, Norli bokhandel på Sørumsand, samt andre steder hvor vi får mulighet til det.

Den er lovet ferdig trykket til 15. desember, såpass sent at vi ikke rekker noen omfattende lansering før jul. Boka vil derfor bli nærmere presentert på medlemsmøte på BesteFarHuset i Blaker i 17. februar. Boka er på ca. 150 sider, rikt illustrert og har stive permer. Den egner seg veldig godt som julegave til alle som opptatt av språk og bevaring av dialekt.

Pris kr 300

DA - men ikke nå

Lenge leve Blaker-dialekta

Takk til våre sponsorer:

interoptik
Nordfonn

Fokus Butikksenter, 1920 Sørumsand
Telefon: 63 86 60 70. E-post: nordfonn@interoptik.no
www.interoptik.no
Åpningstider: 10 – 20 (18)

Økland

idé Vi tar hånd om ditt budskap og sørger for at det blir sett!

X-Idé AS - Marcus Thranes vei 100, 1472 Fjellhamar - www.xide.no

**Akershus
energi**

Inspirert av *framtida*

SørumsBegravelsesbyrå
Nilsen as Etabl. 1947

Besøk oss på www.nilsengravferd.no
Tlf: 63 82 88 80

Sørums bygddebok for Sørums er viet bosettings- og næringshistoria i bygdeene som stegje Sørums kommunen. De viser framsettene av bosettinga i bygdeene, med omtale av dem som har busd, på garden og bruk, på plasser og i stuer, i skole og under bolighus. Disse bøkene antalar også næringslivet. Herud frå kjem det på jord- og skogbruk. Iva gammalt korn er tilgjengeleg også andre nærings- og sjøbruk, kvernbruk, handverk – som høvlararbeid – for å nemne, men mange som uttrykket seg til landbruket. Fra 1800-tallet vider kulebøl kom etter hvert mange andre nærings- og sjøbruk som fiske, skogbruk, jule, utveksling og utveksling, skolearbeid, undertrykk, for å nemne nok. Dette nye næringslivet er berre dekt så langt det er praktisk mogleg innover i næringslivet av desse typen.

Et redt nye prydde Sørums kommunen. Rose er berre fra Sørums kommunen. Ved å følge et motiv bruk av den rektige middelalderstila med nye i Sørums kyrkes ferde og såle i nærings i rypen et til Sørums kommunen. Valget av den nye rosa til kommunen er også vilje til og lærer for ta nye på bygde historia.

SØRUM BYGDEBOK

BOSETTINGS- OG NÆRINGS Historie

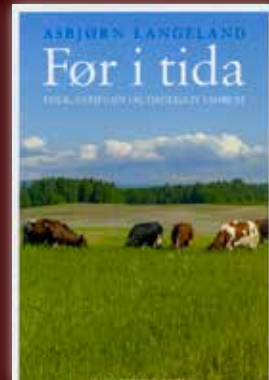
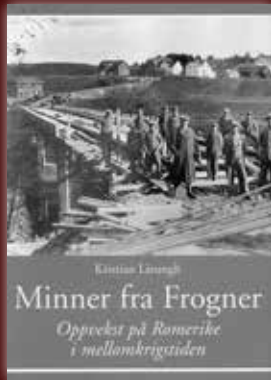

Nordre del
av Blaker

Bind 7

Bind 7

Forordelse: Deipfart og avsett til Blaker kyrke. Foto: Anders Henriksen 2021

Alle foto Anders Henriksen

Siste bind av bygdeboka og andre JULEGAVER fra historielagets boklager

Nå er sjuende og siste bind av Sørums bygdebok kommet ut!

Det siste bindet av bygdeboka handler om nordre del av Blaker: Feitbygda, Vikjerrkroken og Rånåsfoss. Det vil si gardsområdene Foss, Huseby, Svarstad, Eid, Nitteberg, Sandnes, Toreid, Stagrim og Fjuk.

Den siste bygdeboka blir solgt på Fokus butikksenter, Sørumsand den 10., 11., 17. og 18. desember. Bygdebøkene kan også kjøpes hos Norli, bokhandelen på Sørumsand.

Bygdebøkene og flere andre bøker med tilknytning til vårt lokalmiljø kan også bestilles hos leder Elin Mørk. E-post: elin-hem@online.no. Tlf: 958 62 613.

Sørums bygdebøker bind 1-7, kr 850 pr bok. Kr 700 pr bok ved kjøp av hele serien.

Før i tida v/Asbjørn Langeland, kr 350

Glomma gjennom Sørums - livet langs elva v/ red. Berit Leikhammer, kr 300

Anna Monrads fortellinger, kr 300

Ti vinnerkvinner og en taper, kr 150

Blaker, Skansen og Skolen v/G. Brochmann, kr 100

Den eventyrlige Skansen v/John Mork, kr 100

Sørums under okkupasjonen 1940 - 1945, kr 150

De beste blir alltid igjen v/ Knut Tornaas, kr 150

Minner fra Frogner. Oppvekst på Romerike i mellomkrigstida v/K. Lieung, kr 300

Sørums før og nå v/Magnus Sørli, kr 30

To konger v/Eystein Eggen, kr 50

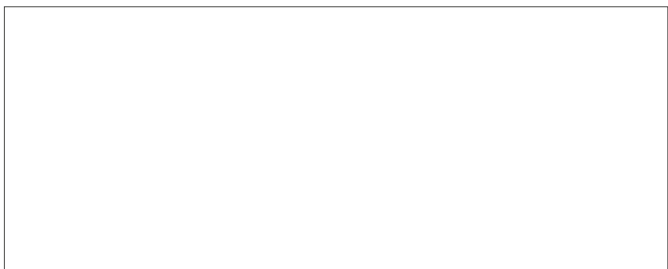
Målet i Sørums v/Sigurd Kolsrud, kr 20

Hentes eller bringes etter avtale. Ved postforsendelse kommer porto i tillegg.

Omtaler av alle bøkene finnes under BØKER på hjemmesiden.

SØRUM-SPEILET

RETURADRESSE:
BLAKER OG SØRUM
HISTORIELAG
AASGAARDVEGEN 230
1923 SØRUM

ISSN 1894-8154

Jakten på fortiden

Av Tom-Arne Ullersmo

Bildene denne gang viser to orientalske beltebeslag. Dette er uvanlige funn i Norge, spesielt med rester av lær. Beltebeslagene har sin opprinnelse i Østen, særlig Russland.

Lignende funn fins blant gravmateriale fra Birka, et stort vikinggravfelt ved Mälären i Sverige. Birka var Sveriges viktigste handelsplass i vikingtiden.

Dette funnet ble gjort på Nordre Sørums gård i 2019, og dateres til midtre del/sen vikingtid.